

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 474/2023-52

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Jánom Havlátom, advokátom, Rudnayovo námestie 1, Bratislava, proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/9/2021 z 30. septembra 2022 a rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 15Co/266/2018 z 24. júna 2020 takto

r o z h o d o l :

1. Rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/9/2021 z 30. septembra 2022 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/9/2021 z 30. septembra 2022 **zrušuje a v e c v r a c i a** Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.
3. Ústavnú sťažnosť v časti namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 15Co/266/2018 z 24. júna 2020 **o d m i e t a .**
4. Najvyšší súd Slovenskej republiky **je p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania **663,57 eur** a zaplatiť ich jej právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 20. januára 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 Ústavy Slovenskej

republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia (ďalej len „napadnuté rozhodnutia“). Sťažovateľka navrhuje napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie a priznať jej nárok na náhradu trov konania.

II.

Skutkové východiská

2. Sťažovateľka bola žalovanou v konaní na Okresnom súde Brezno (ďalej len „okresný súd“), predmetom ktorého bola žaloba žalobcov 1 a 2 o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Sťažovateľka bola právnou nástupkyňou pôvodnej žalovanej [REDAKOVANÉ] a jej právneho nástupcu (dediča) [REDAKOVANÉ]. V konečnom dôsledku sa predmetom sporu stalo vlastníctvo k pozemkom v katastrálnom území [REDAKOVANÉ], okres [REDAKOVANÉ], zapísaných na liste vlastníctva č. [REDAKOVANÉ] pre obec [REDAKOVANÉ] ako parcela č. [REDAKOVANÉ], parcela č. [REDAKOVANÉ] a parcela č. [REDAKOVANÉ].

3. Obrana žalovanej proti žalobe o určenie vlastníctva k sporným pozemkom parc. č. [REDAKOVANÉ] a parc. č. [REDAKOVANÉ] spočívala v tom, že tieto pozemky sú dvorom prislúchajúcim k jej nehnuteľnosti (domu) a slúžia ako jediná prístupová cesta z verejnej komunikácie. Minimálne od roku 1978 ich užívala pôvodná žalovaná, čo okrem iného vylučuje ich užívanie žalobcom 2, a tým aj možnosť nadobudnúť vlastníctvo k pozemkom vydržaním. K týmto pozemkom nadobudla pôvodná žalovaná vlastnícke právo vydržaním, pričom oprávnenú držbu odvodzovala od dohody uzavretej 22. augusta 1978 so [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], hoci vlastnícke právo nebolo registrované štátnym notárstvom. V roku 1998, keď chcela vlastníctvo aj formálne usporiadať, požiadala o súhlas s osvedčením o vydržaní žalobcu 2 (obec [REDAKOVANÉ]) vedeného v katastri nehnuteľností ako vlastníka na základe notárskeho osvedčenia z 13. septembra 1995, podľa ktorého predmetné nehnuteľnosti v celosti od nepamäti slúžili obci sčasti ako miestne komunikácie a sčasti ako verejné plochy, do roku 1990 boli vlastnícky vedené v prospech bývalého národného výboru a v rámci delimitácie prešli do vlastníctva obce. Žalobca 2 požadovaný súhlas udeliť odmietol, ale súhlasil s predajom. Pôvodná žalovaná 22. júla 1998 uzavrela kúpnu zmluvu a zaplatila kúpnu cenu, čo nebolo sporné. Zmluva bola perfektná, avšak návrh na vklad podaný nebol. Pôvodná žalovaná totiž okrem sporných pozemkov mala záujem vysporiadať aj iné nehnuteľnosti, na ktoré nechala vyhotoviť geometrický plán, správa katastra to však neakceptovala s tým, že nie je možné dosiahnuť zápis dvoch právnych titulov podľa jedného geometrického plánu. Preto zvolila iný spôsob, a to nadobudnutie vlastníctva na základe notárskeho osvedčenia z titulu vydržania, kde zahrnula aj sporné pozemky. Na základe osvedčenia o vydržaní dosiahla zápis vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností aj k sporným pozemkom. Tento stav žalobca 2 rešpektoval od roku 1998 až do roku 2007, keď pristúpil do konania na strane žalobcu 1.

4. Okresný súd ostatným rozsudkom z 26. júla 2018 okrem iného určil, že žalobca 2 je podielovým spoluvlastníkom pozemku parcela č. [REDAKOVANÉ] s veľkosťou podielu $\frac{1}{2}$ k celku a vo zvyšku žalobu zamietol. Bol toho názoru, že kúpna zmluva z 22. júla 1998 bola medzi žalobcom 2 (obcou [REDAKOVANÉ]) ako predávajúcim a pôvodnou žalovanou ako kupujúcou uzavretá platne, teda žalobca 2 platne previedol svoje vlastnícke právo k pozemkom parcela č. [REDAKOVANÉ] v celosti a parcela č. [REDAKOVANÉ] s veľkosťou podielu $\frac{1}{2}$ k celku na pôvodnú žalovanú. V tejto časti preto žalobu zamietol ako nedôvodnú. Keďže žalobca 2 previedol svoje vlastnícke právo k parcele č. [REDAKOVANÉ] na pôvodnú

žalovanú v podiele ½, a teda po uzavretí kúpnej zmluvy zostal len podielovým spoluvlastníkom predmetnej parcely s veľkosťou podielu ½, súd žalobe v tejto časti vyhovel (výrok I).

5. Na odvolanie oboch strán sporu Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) napadnutým rozsudkom zmenil rozsudok okresného súdu tak, že výrokom I určil, že žalobca 1 je podielovým spoluvlastníkom pozemku parcela č. ■■■■■ s veľkosťou podielu ½ k celku, a výrokmi II a III určil, že žalobca 2 je výlučným vlastníkom pozemkov parcela č. ■■■■■ a parcela č. ■■■■■. Vo zvyšnej časti, ktorou súd prvej inštancie žalobu zamietol, rozsudok okresného súdu potvrdil (výrok IV).

6. K tvrdeniu sťažovateľky, že sporné pozemky kúpila jej právna predchodkyňa od pôvodných osadníkov v roku 1978 aj s chalupou na základe neperfektnej zmluvy a tieto vydržala, krajský súd uviedol, že ospravedlniť právny omyl držiteľa o tom, že mu patrí vlastnícke právo k veci, a tým prisvedčiť dobromyseľnosti držby, možno len výnimočne, a to v prípadoch, keď znenie zákona je nejasné a pripúšťa rôzny výklad. Pokiaľ v preskúmvanej veci sa pôvodná žalovaná ujala v roku 1978 držby pozemkov na základe zmluvy o ich prevode, ktorá nebola registrovaná štátnym notárstvom, hoci zákon takúto registráciu vyžadoval, nemohla byť so zreteľom na všetky okolnosti v dobrej viere, že je ich vlastníčkou, aj keď subjektívne mohla byť o svojom vlastníctve presvedčená. Požiadavka na registráciu zmluvy o prevode vlastníctva k nehnuteľnej veci bola v Občianskom zákonníku jasne a jednoznačne vymedzená v § 134 ods. 2 (v znení účinnom do 31. 12. 1991) tak, že ak sa nehnuteľná vec prevádza na základe zmluvy, nadobúda sa vlastníctvo účinnosťou zmluvy, pričom na jej účinnosť je potrebná registrácia štátnym notárstvom, ak nejde o prevod do socialistického vlastníctva. Pôvodná žalovaná teda so zreteľom na všetky okolnosti nemohla nadobudnúť vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam vydržaním.

7. To, že právna predchodkyňa sťažovateľky nebola v dobrej viere, že jej svedčí vlastnícke právo, podľa krajského súdu preukazovalo aj jej konanie, a to uzatvorenie kúpnej zmluvy so žalobcom 2 v roku 1998, na základe ktorej odkúpila od obce sporné parcely, teda mala vedomosť o vlastníctve obce. Kúpnu cenu pôvodná žalovaná žalobcovi 2 aj vyplatila, avšak návrh na vklad podaný nebol z dôvodu, že žalovaná mala záujem okrem kupovaných nehnuteľností vyporiadať aj iné nehnuteľnosti, na ktoré nechala vyhotoviť geometrický plán, tento však nebol akceptovaný správou katastra, preto zvolila iný spôsob, a to nadobudnutie vlastníctva na základe notárskeho osvedčenia z titulu vydržania. Pôvodná žalovaná si nechala osvedčiť vlastníctvo 29. júla 1998, žalobcovia podali žalobu o určenie vlastníctva v lehote desiatich rokov (v roku 2007). Nedošlo teda k zmene pôvodných vlastníckych vzťahov, keď vlastníkom pred spísaním osvedčenia o vydržaní bol štát. Žalobca 2 preukázal vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam, ktoré nadobudol prechodom *ex lege* podľa § 2 zákona Slovenskej národnej rady č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov v spojení s následnou delimitáciou. Delimitačný protokol však v dôsledku chyby neobsahoval všetky parcely, ktorých vlastníctvo prešlo na žalobcu 2, preto si dal v roku 1995 osvedčiť nadobudnutie sporných nehnuteľností osvedčením notára. K zmene vlastníckeho práva nedošlo ani uzatvorením kúpnej zmluvy medzi žalobcom 2 a pôvodnou žalovanou 23. júla 1998, keďže pri prevode nehnuteľnej veci sa vlastníctvo nadobúda vkladom do katastra nehnuteľností (§ 133 ods. 2 Občianskeho zákonníka). V danom prípade vklad kúpnej zmluvy do katastra nehnuteľností nebol vykonaný, teda nedošlo k nadobudnutiu vlastníctva nehnuteľností pôvodnou žalovanou, ktoré nemohlo prejsť ani na jej právnu nástupkyňu. Okresný súd v tejto otázke vec nesprávne právne posúdil, krajský súd preto rozsudok okresného súdu zmenil.

8. Proti výrokom I, II a III napadnutého rozsudku krajského súdu sťažovateľka podala dovolanie, namietajúc dovolacie dôvody podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) a c) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) napadnutým rozsudkom dovolanie sťažovateľky zamietol. Konštatoval nedôvodnosť dovolania sťažovateľky namietajúceho vadu zmätočnosti konania [§ 420 písm. f) CSP], ktorá mala spočívať v porušení zásady rovnosti strán, keď podľa sťažovateľky okresný súd na pojednávaní poučil právneho zástupcu žalobcov, ako formulovať správne znenie petitu žaloby, a odvolací súd takýto postup odobril. Dovolací súd na základe doslovného prepisu zvukového záznamu z pojednávania konaného 12. marca 2018 a preskúmania obsahu spisu dospel k záveru, že námietka dovolateľky nie je dôvodná, pretože v postupe konajúcich súdov nezistil žiadne vady, ktoré by boli spôsobilé ukrátiť dovolateľku na jej procesných právach. Z citovaného prepisu zvukového záznamu nevyplýva, že by došlo zo strany súdu k poučovaniu právneho zástupcu žalobcu ohľadne naformulovania správneho znenia petitu žaloby.

9. Záver o neprípustnosti dovolania namietajúceho nesprávne právne posúdenie v otázke vydržania vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam najvyšší súd odôvodnil tým, že z vymedzenia dovolacieho dôvodu [podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP] sťažovateľkou v dovolaní najvyšší súd ani výkladom nezistil, akú právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, mal odvolací súd vyriešiť nesprávne. Dovolateľka poukazuje na judikatúru týkajúcu sa nadobudnutia nehnuteľnosti ústnou zmluvou, ktorá môže byť podkladom pre následné vydržanie, čo však tvrdí až v dovolacom konaní. Najvyšší súd zdôraznil, že otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní, a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom. Úlohou dovolacieho súdu nie je vymedziť právnu otázku, zákonodarca túto povinnosť ukladá dovolateľovi. Podľa dovolacieho súdu sama polemika s právnymi závermi odvolacieho súdu, alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci významovo nezodpovedá kritériám pre vymedzenie tohto dovolacieho dôvodu uvedeným v § 421 ods. 1 CSP v spojení s § 432 ods. 2 CSP.

III.

Argumentácia sťažovateľky

10. V konaní pred súdom prvej inštancie na pojednávaní konanom 12. marca 2018 boli žalobcovia poučení, ako formulovať žalobný petit, čím došlo k porušeniu rovnosti strán. S touto námietkou sa dovolací súd vysporiadal tak, že údajne nedošlo zo strany súdu k poučovaniu právneho zástupcu žalobcov ohľadom naformulovania správneho znenia žaloby. Zo zvukového záznamu z priebehu pojednávania jednoznačne vyplýva, že súd poskytol žalobcovi minimálne dva pokyny, ako má sformulovať žalobný petit, a to ohľadom zmeny zápisu pozemkov na iný list vlastníctva a v tom, že petit má odkazovať na geometrický plán. Záver dovolacieho súdu je teda zjavne v rozpore s obsahom priebehu pojednávania, a preto je odôvodnenie svojvoľné a arbitrárne.

11. Odvolací súd vychádzal z niektorých rozhodnutí najvyššieho súdu (napr. sp. zn. 4Cdo/283/2009, sp. zn. 4Cdo/361/2012), z ktorých vyvodil, že absencia registrácie zmluvy štátnym notárstvom vylučuje dobromyseľnosť (oprávnenú držbu). Toto právne posúdenie žalovaná dovolaním spochybnila. Z obsahu dovolania (III.A) podľa sťažovateľky možno vyvodiť, že výrok II a III rozsudku odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení. V dovolaní poukázala na to, že otázka predpokladov vydržania, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho

súdu, je dovolacím súdom riešená rozdielne a poukazom na rozhodnutie R 44/96 a nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 484/2015 predložila podľa jej názoru správne právne posúdenie. Dovolací súd sa s touto námietkou vysporiadal tak, že nezistil, akú právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, mal odvolací súd vyriešiť nesprávne. Je nepochybné, že právnou otázkou, ktorá je dovolacím súdom riešená rozdielne, je otázka, či predpokladom oprávnenej držby ako podmienky vydržania sú aj formálne predpoklady (v danom prípade to, či uzavretá kúpna zmluva bola registrovaná štátnym notárstvom, ak bola uzavretá v období, keď jej registráciu zákon vyžadoval). Súčasne je zrejmé, aké právne posúdenie považuje dovolateľka za správne, keď v dovolaní uvádza, že nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 484/2015 (ktorý priložila) je aplikovateľný na jej prípad a podrobne z neho cituje. Dovolateľ nie je povinný explicitne v podaní formalizovať právnu otázku, ktorá je riešená dovolacím súdom rozdielne. Dovolací súd v dôsledku nesprávneho posúdenia obsahu dovolania sa dovolacím dôvodom meritórne nezaoberal. Dovolací súd nekonal v súlade s právom sťažovateľky na súdnu ochranu, pretože (i) neposudzoval podanie podľa jeho obsahu v súlade s § 124 CSP, (ii) dopustil sa prehnaneho formalizmu, (iii) konal svojvoľne a arbitrárne, keď jeho záver je v extrémnom rozpore s obsahom dovolania.

12. Podľa sťažovateľky krajský súd v konaní nedostatočne vyhodnotil okolnosti kauzy. V čase podania žaloby pôvodná žalovaná disponovala nadobúdacím titulom a bola poctivým nadobúdateľom. Všetky záväzky voči žalobcovi 2 splnila. Svedčil jej aj zápis v katastri nehnuteľností z roku 1998, ktorý korešpondoval vôli strán kúpnej zmluvy, pričom žalobca 2 tento stav rešpektoval až do roku 2007. Predmetom konania boli teda dva vlastnícke nároky k tej istej veci. Žalobcom tvrdený nárok na vlastníctvo pozemkov (ktorého sa však zmluvne vzdal) bol odvodzovaný od absencie vkladu do katastra nehnuteľností. Žalovanou tvrdený nárok na vlastníctvo pozemkov bol odvodzovaný od platného nadobúdacieho titulu, poctivého spôsobu nadobudnutia od žalobcu 2, dlhoročnej oprávnenej držby (minimálne od roku 1998) a zápisu v katastri nehnuteľností.

13. Krajský súd posúdil otázku naliehavého právneho záujmu žalobcov len formálne a mechanicky aplikoval právny názor najvyššieho súdu, podľa ktorého vlastníčtvo v katastri nehnuteľností má vždy naliehavý právny záujem na určení svojho vlastníctva.

14. Ústavný súd v náleze sp. zn. II. ÚS 484/2015 položil dôraz na „materialitu“ vydržania, účelom ktorej je chrániť poctivého nadobúdateľa. Absencia intabulácie vlastníckeho práva nie je prekážkou oprávnenej držby. Súd neposudzoval otázku, či konanie žalobcu 2 nebolo len účelové, s cieľom formálne zabrániť plynutiu vydržacej lehoty.

15. Podľa sťažovateľky v napadnutých rozhodnutiach úplne absentuje posúdenie aspektu právnej istoty a spravodlivosti. Absencia vkladu vlastníckeho práva podľa kúpnej zmluvy bola v podstate dôvodom, pre ktorý súd vyhovel žalobcovi 2, ktorý bol v čase uzavretia kúpnej zmluvy aktívne legitimovaný na podanie návrhu na vklad.

IV.

Vyjadrenia krajského súdu, najvyššieho súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľky

IV.1. Vyjadrenie krajského súdu:

16. Krajský súd vo svojom stanovisku zotrval na dôvodoch napadnutého rozsudku a navrhol ústavnej sťažnosti nevyhovieť. Svoje rozhodnutie skutkovo, ako aj právne odôvodnil, teda nejde

o rozhodnutie arbitrárne, či svojvoľné. Nesúhlasí s názorom sťažovateľky, že došlo k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Poukázal na rozhodnutie dovolacieho súdu, ktorý v postupe konajúcich súdov nezistil žiadne vady spôsobilé ukrátiť sťažovateľku na jej procesných právach. Sťažovateľka v dovolaní citovala judikatúru týkajúcu sa nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti ústnou zmluvou, ktorá môže byť podkladom pre následné vydržanie, čo však začala tvrdiť až v dovolacom konaní. Okolnosti uzavretia ústnej zmluvy neboli predmetom posúdenia krajským súdom. Sťažovateľka argumentovala tým, že jej právna predchodkyňa uzavrela kúpnu zmluvu, ktorá nebola registrovaná štátnym notárstvom, a až v dovolacom konaní poukazuje na rozhodnutia najvyššieho súdu, v ktorých sa pojednáva o uzavretí ústnej zmluvy, vo vzťahu ku ktorej sa registrácia ani nepredpokladá. Krajský súd nepovažuje za dôvodnú námietku sťažovateľky vo vzťahu k aspektu právnej istoty a spravodlivosti, keď sama uznáva, že si je vedomá judikatúry ústavného súdu týkajúcej sa zásady *vigilantibus iura*, ktorá však podľa nej v tomto konkrétnom prípade nemala byť uplatnená, pretože funkciou práva je primárne poskytnúť základ pre spravodlivé usporiadanie právnych pomerov, a nie trestanie subjektov práva za každú chybu.

IV.2. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

17. Podľa najvyššieho súdu kardinálnou otázkou tvoriacou dôvod dovolania podľa § 420 písm. f) CSP je, či okresný súd poučil protistranu sťažovateľky, ako formulovať správne znenie petitu žaloby. Dovolací súd si v záujme objektívneho posúdenia opodstatnenosti dovolacieho dôvodu zabezpečil doslovný prepis zvukového záznamu z pojednávania konaného 12. marca 2018, z ktorého nezistil pravdivosť tvrdení sťažovateľky v dovolaní. Dovolacie dôvody podľa § 421 ods. 1 písm. b) a c) CSP dovolací súd nezistil, pretože ani výkladom nedokázal ustáliť, akú právnu otázku, od ktorej by záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, mal krajský súd vyriešiť nesprávne. V bodoch 14 až 22 rozsudku dovolacieho súdu je podrobne zdôvodnená neprípustnosť dovolania sťažovateľky. Dovolací súd je toho názoru, že argumenty sťažovateľky uvádzané v ústavnej sťažnosti nie sú opodstatnené, a preto odporúča, aby ústavnej sťažnosti nebolo vyhovené.

IV.3. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

18. Zúčastnená osoba (žalobca 1, pozn.) je toho názoru, že oba napadnuté rozsudky sú vecne správne a spravodlivo upravili vzťahy účastníkov tak, ako sú chránené ústavou. V konaní bolo dostatočne preukázané, že sťažovateľka nemohla byť dobromyseľná a z tohto dôvodu nemôže jej tvrdené vlastnícke právo požívať ochranu. Konanie sťažovateľky a jej právnej predchodkyne, ktorá mala vedomosť, kto je známym vlastníkom týchto pozemkov, bolo protiprávne a poškodilo ústavou chránené práva (vlastníctvo) žalobcov. Argumentácia sťažovateľky môže byť vnímaná ako snaha o relativizáciu protiprávneho konania a zastretie nedostatku dobromyseľnosti jej právnej predchodkyne. Pozemky, ktoré sú predmetom sporu, sú obecnou prístupovou cestou nielen k domu sťažovateľky, ale aj k parcele č. ■■■■■, ku ktorej by jej vlastníci nemali žiadny prístup, čo by viedlo k znemožneniu jej užívania. Vzhľadom na stiesnenosť pozemkov je uvedená obecná cesta aj jedinou prístupovou komunikáciou k domu žalobcu 1, ktorý sa o tento obecný pozemok stará a udržiava ho na vlastné náklady. Práve postup sťažovateľky nemožno považovať za súladný s dobrými mravmi. Navrhuje, aby ústavný súd sťažnosť sťažovateľky zamietol.

IV.4. Replika sťažovateľky:

19. Podľa sťažovateľky najvyšší súd sa vyjadril iba k námietke, že okresný súd neprípustne poučil protistranu, ako formulovať petit žaloby, a vo všeobecnosti konštatoval, že nezistil opodstatnenosť tejto námietky, ani ďalšie vady konania a rozhodnutia. Sťažovateľke preto chýba konkrétny obsah, ku ktorému by sa mala vecne vyjadriť.

20. Krajský súd podľa názoru sťažovateľky nezaujíma vecné stanovisko k podstate jej námietok. Argumentujúc absenciou zápisu dohody z roku 1978 do evidencie nehnuteľností, spochybňuje spôsobilosť právnej predchodkyne sťažovateľky nadobudnúť nehnuteľnosti vydržaním. Uvedené je však rozpore s obsahom nálezu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 484/2015, s ktorým nepolemizuje. Spochybňovanie dobromyseľnosti právnej predchodkyne sťažovateľky na základe toho, že v roku 1998 rovnaké pozemky kúpila, nie je namieste. Krajský súd opomenul, že sťažovateľka po zistení, že nie je zapísaná v katastri nehnuteľností, najprv žalobcu 2 oslovila s požiadavkou o potvrdenie vydržania. To by zjavne neurobila, ak by nebola presvedčená o tom, že pozemky nadobudla vydržaním. Postup právnej predchodkyne sťažovateľky (ako právneho laika) bol pochopiteľný, sledujúc zrejme ľahšiu cestu, súhlasila radšej s kúpou. Sťažovateľka správne poukázala na odlišnú judikatúru, pričom je irelevantné, že v tejto veci išlo o nadobudnutie nehnuteľnosti vydržaním na základe ústnej dohody, pretože podstatou bolo to, že absencia zápisu do evidencie nehnuteľností nie je prekážkou vydržania, nevylučuje dobromyseľnosť nadobúdateľa. A o to predsa išlo aj v danej veci. Rozhodnutie dovolacieho súdu je rovnako napadnuté ústavnou sťažnosťou, preto obhajoba rozsudku odvolacieho súdu poukazom na rozhodnutie dovolacieho súdu nie je náležitá. Je irelevantné, že sťažovateľka na rozhodnutie R 44/96 a na nález sp. zn. II. ÚS 484/2015 poukázala až v dovolaní. Platí predsa zásada *iura novit curia* a podstatné je, že všetky relevantné skutkové okolnosti pre aplikáciu tejto judikatúry (vrátane dohody z roku 1978) boli odvolaciemu súdu známe. Krajský súd sa nezaoberal vecou z hľadísk vyplývajúcich z judikatúry citovanej sťažovateľkou. Vydržanie je inštitútom, ktorý v záujme zachovania právnej istoty zásadu *vigilantibus iura* prelamuje. Uvedenú zásadu nemožno absolutizovať na úkor všeobecného princípu spravodlivosti, právnej istoty, zákazu formalizmu a zákazu zneužitia práva. Sťažovateľka preto trvá na podanej ústavnej sťažnosti.

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

V.1. K napadnutému rozsudku najvyššieho súdu:

21. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo na prístup k súdu. Slovenská republika, ako aj všetky jej orgány verejnej moci majú pozitívny záväzok aktívnym spôsobom zabezpečiť, aby práva a slobody garantované jej právnym poriadkom neboli oprávneným subjektom pod jej jurisdikciou len formálne garantované, ale aby tieto práva a slobody boli „prakticky a efektívne“ dosiahnuteľné. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi poskytuje v konaní o opravných prostriedkoch. Ak účastník konania splní predpoklady vyžadované zákonom pre poskytnutie ochrany v opravnom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť (m. m. II. ÚS 78/05, II. ÚS 249/05).

22. Pri posúdení toho, či rozhodovanie vnútroštátnych súdov je zaťažené prílišným či nadmerným formalizmom, je nevyhnutné prihliadať na všetky okolnosti konkrétneho prípadu, pričom k porušeniu práva na prístup k súdu dôjde v prípade, že stanovené pravidlo prestane slúžiť cieľu právnej istoty a riadnemu výkonu spravodlivosti a stane sa z neho bariéra znemožňujúca strane sporu prejednať jej spor meritórne pred príslušným súdom (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Kart proti Turecku, sťažnosť č. 8917/05, rozsudok Veľkej komory z 3. 12. 2009, § 79 *in fine*). Základné právo na súdnu ochranu je v demokratickej spoločnosti natoľko favorizované, že pri jeho výkone neprichádza do úvahy (zo strany súdov) jeho zužujúci výklad a ani také formálne interpretačné postupy, následkom ktorých by mohlo byť jeho neodôvodnené (svojoľné) obmedzenie, či dokonca popretie (I. ÚS 2/08, IV. ÚS 197/2010).

23. Najvyšší súd dovolanie sťažovateľky namietajúce nesprávne právne posúdenie v otázke vydržania vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam [vo vzťahu ku ktorej sťažovateľka vymedzila dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP] ako neprípustné odmietol, keď ani výkladom nezistil, akú právnu otázku mal odvolací súd vyriešiť nesprávne.

24. V obsahu dovolania (časť III.A) namietajúceho nesprávne právne posúdenie veci sťažovateľka vo vzťahu k výrokom II a III rozsudku krajského súdu tvrdila, že splnenie podmienok pre vydržanie bolo v danom prípade preukázané, keďže právna predchodkyňa sťažovateľky pozemky kúpila od pôvodných osadníkov v roku 1978 spolu s drevenicou a pozemky od tej doby užívala, čo v konaní nebolo sporné. Sťažovateľka následne poukázala na podľa nej nesprávny záver krajského súdu, podľa ktorého nebolo preukázané, že by žalovaná splnila podmienky pre vydržanie (body 48 a 49 rozsudku krajského súdu), ktorý krajský súd oprel o svoj právny názor (body 53 až 55 rozsudku krajského súdu), podľa ktorého nepostačuje pre dobromyseľnú držbu len domnienka držiteľa o vlastníctve, i keď existuje právny titul nadobudnutia (zmluva), ktorá však nebola zákonným spôsobom zaregistrovaná. Preto ak sa právna predchodkyňa žalovanej ujala držby v roku 1978 na základe zmluvy o prevode, ktorá nebola registrovaná na štátnom notárstve, hoci zákon jej registráciu vyžadoval, nemohla byť so zreteľom na všetky okolnosti v dobrej viere, že je ich vlastníčkou. Sťažovateľka ďalej v dovolaní konštatovala, že „*uvedený právny názor ohľadne inštitútu vydržania je dovolacím súdom posudzovaný obdobne*“ a súčasne označila konkrétne rozhodnutia dovolacieho súdu. Na druhej strane je podľa slov sťažovateľky dovolacím súdom „*táto právna otázka*“ posudzovaná odlišne v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/117/94 (R 44/96), na ktoré nadviazal aj ústavný súd nálezom sp. zn. II. ÚS 484/2015. Podľa sťažovateľky „*Je teda zjavné, že je tu riešená právna otázka, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne, čím je nepochybne daný dôvod dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP.*“. Sťažovateľka následne argumentovala názorom dovolacieho súdu a ústavného súdu v označených rozhodnutiach, ktorý vychádza zo záveru, že dokonca aj ústna zmluva o prevode nehnuteľnosti zo 70-tych rokov môže byť podkladom pre následné vydržanie. Cituje z nálezu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 484/2015, podľa ktorého „*taký výklad § 134 v spojení s § 130 Občianskeho zákonníka, ktorý vo svojich dôsledkoch v značnom rozsahu a podstatným spôsobom vylučuje možnosť nadobudnutia vlastníckeho práva k pozemku vydržaním, treba považovať jednoznačne za neprípustne reštriktívny, nerešpektujúci podstatu a zmysel zákonného inštitútu vydržania, a teda za ústavne neakceptovateľný. Ústavný súd konštatuje, že špecifiká sťažovateľovej veci a dĺžka uplynutého času vyvažujú nedôslednosť týkajúcu sa formálnych náležitostí prevodu a držba tak môže byť považovaná za oprávnenú.*“. Sťažovateľka sa domnievala, že uvedený názor ústavného súdu je použiteľný aj na jej prípad, a tvrdila, že

„V kontraste s názorom odvolacieho súdu je teda podstatné a dôležité, že existuje právny titul nadobudnutia (zmluva z roku 1978), a to aj keď tá nebola zákonným spôsobom zaregistrovaná.“. Na základe uvedeného sťažovateľka tvrdila, že pôvodná žalovaná nepochybné nadobudla svoje vlastníctvo k predmetným pozemkom vydržaním.

25. Sťažovateľka nesúhlasila ani s názorom odvolacieho súdu, ktorý uzavretie kúpnej zmluvy s obcou ■■■■■ (v roku 1998) považoval automaticky za dôkaz nedobromyseľnosti držby, a argumentovala tým, že pani ■■■■■ sa stala vlastníčkou uplynutím 10-ročnej vydržacej doby, ktorá už v tom čase uplynula (najneskôr v roku 1992).

26. Sťažovateľka tiež rozporovala záver krajského súdu (časť III.C dovolania), podľa ktorého vlastnícke právo k sporným pozemkom svedčí žalobcovi 2 z titulu vydržania. Tento záver je podľa nej ničím nepodložený a nezodpovedá skutočnosti, keďže predmetné pozemky predstavujú dvor prináležiaci k drevenici a prístup na dvor z verejnej komunikácie, pričom obec ■■■■■ žiadnu z týchto parciel neužívala, ani nespravovala.

27. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP dovolateľ obligatórne odôvodní tým, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP), a dotknutý dovolací dôvod vymedzí tak, že uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a súčasne uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

28. Aj keď sťažovateľka v dovolaní právnu otázku nesformulovala explicitne, z obsahu jej dovolania je zrejmá a rozpoznateľná právna podstata veci, na riešenie ktorej existujú v judikatúre najvyššieho súdu rozdielne názory, na čo sťažovateľka poukázala aj v dovolaní označením rozhodnutia najvyššieho súdu, na ktoré ako ústavne akceptovateľné nadviazal aj citovaný nálež ústavného súdu. Sťažovateľka v dovolaní spochybnila záver krajského súdu rešpektujúci všeobecne uznanú právnu zásadu *ignorantia iuris non excusat* (neznalosť zákona neospravedlňuje), podľa ktorého právna predchodkyňa žalovanej nemohla byť dobromyseľná ohľadom existencie svojho práva, keďže sa ujala držby pozemkov na základe zmluvy, ktorá nebola registrovaná, hoci zákon takúto registráciu vyžadoval. Tento záver považovala za nesprávny s poukazom na označené rozhodnutia najvyššieho súdu a ústavného súdu, ktoré túto právnu otázku riešia odlišne, a síce tak, že aj ústna zmluva o prevode nehnuteľnosti zo 70-tych rokov môže byť podkladom pre následné vydržanie. V náleze sp. zn. II. ÚS 484/2015 ústavný súd zdôraznil, že „pri ústavne konformnom výklade dobromyseľnosti držby treba skúmať, či držiteľ mohol byť objektívne presvedčený o tom, že držanú vec poctivým spôsobom nadobudol. Nemôže byť teda rozhodujúce, že pritom nesplnil zákonné podmienky.“. Vzhľadom na záver krajského súdu, ktorý sťažovateľka spochybnila poukazom na označené rozhodnutia stojace v protiklade k týmto záverom, bolo vo veci podstatné zodpovedanie otázky, či na základe zmluvy o prevode, ktorá nebola zákonným spôsobom registrovaná, mohla právna predchodkyňa sťažovateľky nadobudnúť vlastníctvo k sporným pozemkom vydržaním. Sťažovateľka na takto formulovanú otázku odpovedá kladne, keď v dovolaní prezentuje názor o aplikovateľnosti nálezu sp. zn. II. ÚS 484/2015 na jej prípad a súčasne konštatuje, že zásada „neznalosť zákona neospravedlňuje“ nemôže mať prednosť pred ochranou vlastníctva.

29. Právna otázka podľa § 421 CSP a dovolací dôvod (nesprávne právne posúdenie) podľa 432 CSP sú spojené nádoby, preto najvyšší súd nemôže posudzovať prípustnosť dovolania striktne len na základe toho, ako dovolateľ túto prípustnosť formálne vymedzil na konkrétnom riadku svojho

podania. Je užitočné sa pozrieť aj na dovolací dôvod, vyabstrahovať z neho právnu otázku podľa § 421 CSP a až následne možno posúdiť, (a) či od tejto otázky záviselo napadnuté rozhodnutie a (b) či ide o otázku, ktorá napĺňa niektoré z písmen a) až c) v § 421 ods. 1 CSP. Ide o to pokúsiť sa autenticky porozumieť dovolateľovi – jeho textu ako celku, ale druhej strane ani dotvárať vec na úkor procesnej protistrany. Ide o dialóg, ale nie o právnu pomoc. Nie je úlohou najvyššieho súdu „hádať“, čo povedal dovolateľ, ale ani vyžadovať akúsi dokonalú formuláciu dovolacej otázky (I. ÚS 336/2019).

30. Je preto dôvodné konštatovať, že sťažovateľka vystihla a riadne vymedzila právnu podstatu veci, čo napokon pripustil aj dovolací súd, ktorý v súvislosti s judikatúrou týkajúcou sa nadobudnutia nehnuteľnosti ústnou zmluvou uviedol, že aj táto môže byť podkladom pre následné vydržanie, čo však sťažovateľka *„tvrdí až v dovolacom konaní“*. Odôvodnenie napadnutého rozsudku najvyššieho súdu preto skôr vedie ústavný súd k záveru, že skutočným dôvodom odmietnutia sťažovateľkinho dovolania v tejto časti nebola absencia formulácie právnej otázky, ale skutočnosť, že právnu otázku a poukaz na nejednotnosť jej rozhodovania dovolacím súdom sťažovateľka uplatnila až v dovolaní. Takto formulovanému dôvodu odmietnutia dovolania chýba opora v CSP, najmä ak vo vzťahu k nemu absentuje v napadnutom rozsudku akékoľvek odôvodnenie. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že záver o tom, že k nadobudnutiu vlastníctva vydržaním právnu predchodkyňou sťažovateľky nedošlo pre absenciu jej dobrej viery, vyplynul až z rozhodnutia krajského súdu (ktorým bolo zmenené rozhodnutie súdu prvej inštancie), na ktorý sťažovateľka preto mohla objektívne reagovať až v dovolaní.

31. Podľa názoru ústavného súdu najvyšší súd posúdil dovolanie sťažovateľky v časti namietaného nesprávneho právneho posúdenia formalisticky a jeho odmietnutím zamedzil sťažovateľke prístup k dovolaciemu súdu. Sťažovateľka podľa ústavného súdu splnila podmienky na to, aby najvyšší súd hmotnoprávne ustálil vec, čo bude jeho úlohou v nasledujúcom konaní. Ústavný súd preto dospel k záveru, že napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (bod 1 výroku nálezu).

32. Ústavný súd však nevzhliadol porušenie označeného práva sťažovateľky vo vzťahu k posúdeniu prípustnosti jej dovolania podľa § 420 písm. f) CSP najvyšším súdom.

33. Najvyšší súd konštatoval nedôvodnosť dovolania sťažovateľky namietajúceho vadu podľa § 420 písm. f) CSP, ktorá mala spočívať v porušení zásady rovnosti strán, keď podľa sťažovateľky okresný súd na pojednávaní poučil právneho zástupcu žalobcov, ako formulovať správne znenie petitu žaloby a krajský súd takýto postup odobril. Dovolací súd na základe doslovného prepisu zvukového záznamu z pojednávania konaného 12. marca 2018 a preskúmania obsahu spisu dospel k záveru, že námietka dovolateľky nie je dôvodná, pretože v postupe konajúcich súdov nezistil žiadne vady, ktoré by boli spôsobilé ukrátiť dovolateľku na jej procesných právach a založiť tak prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Zo zvukového záznamu je zrejmé, že sudca ohľadne predbežného právneho názoru uviedol, že *„...nehnuteľnosti, ktoré boli pôvodne zapísané na LV 199 sú teraz zapísané na inom LV... nie je zrejmé, či tak ako je to teda navrhované v súčasnosti, či aj bude možné vykonať zmenu zápisu v katastri nehnuteľnosti, a teda či zo strany katastra bude akceptovaný tento geometrický plán, keďže teda došlo... k tým zmenám,... a ďalšia vec by som sa vlastne chcela spýtať právneho zástupcu žalobcu, či vzhľadom na tento navrhovaný petit,... je k nemu síce pripojený geometrický plán, ale akým spôsobom by vlastne katastrálny úrad...“*

mal tento rozsudok zapísať, aby teda to bolo potom aj zaznačené v katastrálnom operáte. S tým, že... pokiaľ to chcete navrhovať podľa geometrického plánu tak potom, musí tam byť nejaký odkaz v tomto petite.“. Podľa dovolacieho súdu z citovaného prepisu zvukového záznamu nevyplýva, že by došlo zo strany súdu k poučovaniu právneho zástupcu žalobcu ohľadne naformulovania správneho znenia petitu žaloby. Tento záver je ústavne udržateľný. Je totiž zrejmé, že okresný súd uvedeným spôsobom postupoval nie s cieľom poučovať právneho zástupcu žalobcov, a tým ho zvýhodniť na úkor protistrany, ale s cieľom dosiahnuť vykonateľnosť petitu žaloby, teda aby rozsudok súdu bol spôsobilý na zápis do katastrálneho operátu. V tejto súvislosti ústavný súd odkazuje aj na odôvodnenie rozsudku krajského súdu (bod 27), podľa ktorého pokiaľ ide o to, čo je predmetom konania, okresný súd správne vychádzal z obsahu návrhu žalobcov, t. j. z toho, čo vyplýva zo žaloby, čoho sa žalobcovia domáhajú. Z aj aktuálne použiteľnej judikatúry k § 79 ods. 1 druhej vete Občianskeho súdneho poriadku ani z § 131 a § 132 CSP nevyplýva, že by žalobca bol povinný urobiť súdu návrh na presné znenie výroku jeho rozsudku. Zo žaloby však musí byť zrejmé presné označenie povinnosti, ktorá má byť žalovanému uložená rozhodnutím súdu, alebo spôsob určenia právneho vzťahu, práva alebo právnej skutočnosti. Pri formulácii výroku rozhodnutia súd musí dbať, aby vyjadroval (z obsahového hľadiska) to, čoho sa žalobca žalobou skutočne domáhal. Z obsahu žaloby je zrejmé, že žalobcovia sa v konaní domáhajú určenia vlastníckeho práva k nimi špecifikovaným nehnuteľnostiam z dôvodu, že ich vlastnícke právo bolo porušené konaním pôvodnej žalovanej, ktorá bola zapísaná ako vlastníčka na základe osvedčenia vyhlásenia o vydržaní. Žalobcovia tvrdili, že vlastnícke právo k sporným pozemkom v súlade s priloženým geometrickým plánom patrí im. Na základe uvedeného ústavný súd nepovažoval záver dovolacieho súdu za rozporný s obsahom priebehu pojednávania a odôvodnenie rozsudku najvyššieho súdu v tejto časti za svojvoľné, či arbitrárne.

34. Ústavný súd v súvislosti s návrhom sťažovateľky na zrušenie napadnutého rozsudku a vrátenie veci najvyššiemu súdu dospel k záveru, že pre dosiahnutie nápravy vo veci je nevyhnutné, aby tomuto návrhu vyhovel (bod 3 výroku nálezu). Najvyšší súd je v ďalšom konaní vo veci podľa § 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v tomto náleze.

35. Po vrátení veci na ďalšie konanie bude úlohou najvyššieho súdu podané dovolanie proti napadnutému rozsudku krajského súdu znova prerokovať a, riadiac sa právnymi názormi ústavného súdu vyslovenými v tomto náleze, opätovne rozhodnúť o dovolaní, rešpektujúc obsah a zmysel základného práva na súdnu ochranu, ktorého porušenie bolo ústavným súdom zistené.

V.2. K napadnutému rozsudku krajského súdu:

36. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Za situácie, ak právny poriadok pripúšťa iné možnosti nápravy uplatnením riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov podľa CSP, nemožno sa domáhať ochrany svojich práv v konaní pred ústavným súdom.

37. Keďže v dôsledku kasačného výroku tohto nálezu dôjde k vytvoreniu potrebného procesného priestoru pre dovolací súd, aby posúdil prípustnosť dovolania sťažovateľky z hľadiska dovolacieho

dôvodu podľa § 421 ods. 1 CSP, potom právomoc najvyššieho súdu rozhodnúť o predmetnom dovolaní proti napadnutému rozsudku krajského súdu vylučuje právomoc ústavného súdu.

38. Aj napriek tomu, že došlo k prijatiu ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, rozhodol ústavný súd v tejto časti o odmietnutí ústavnej sťažnosti. Uvedené vyplýva z dikcie § 56 ods. 2 úvodnej vety zákona o ústavnom súde, podľa ktorej je odmietnutie v rámci predbežného prerokovania len možnosťou. Zo znenia zákona o ústavnom súde implicitne vyplýva, že aj po prijatí veci na ďalšie konanie je možné návrh z procesných dôvodov odmietnuť, keďže prijatie veci na ďalšie konanie nezakladá prekážku rozhodnutej veci v časti splnenia procesných podmienok (III. ÚS 231/2020, III. ÚS 167/2021). Keďže ústavný súd po analýze veci vykonanej na základe vyjadrení účastníkov konania po prijatí návrhu sťažovateľky na ďalšie konanie zistil, že existuje dôvod podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ústavnú sťažnosť v časti smerujúcej proti napadnutému rozsudku krajského súdu odmietol ako neprípustnú (bod 4 výroku nálezu).

VI.

Trovy konania

39. Sťažovateľka v sťažnosti žiadala priznať náhradu trov konania, trovy konania však nevyčíslila. Ústavný súd preto priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 663,57 eur, ktoré vyplývajú z obsahu spisu.

40. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 je 208,67 eur a hodnota režijného paušálu je 12,52 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za tri úkony právnej služby uskutočnené v roku 2023 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu, replika sťažovateľky).

41. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je najvyšší súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 5 výroku nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. júna 2024

Robert Šorl
predseda senátu